

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17

INTERNET:

<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A

TELEFAX 629 - 40 - 89

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/56/56/97

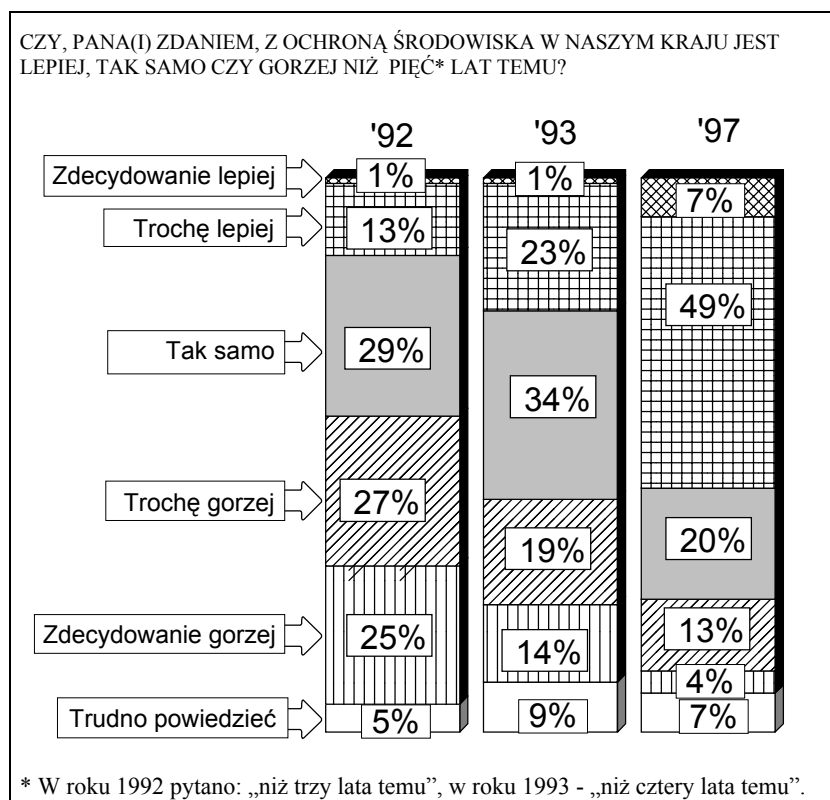
POLACY WOBEC ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA NATURALNEGO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ Ponad trzy czwarte Polaków uważa zagrożenie środowiska naturalnego za jedno z najgroźniejszych zjawisk dla Polski; tylko niewiele mniej osób wyraża duże zaniepokojenie tą sprawą.
- ◆ W społeczeństwie umacnia się opinia o poprawie w ostatnich kilku latach sytuacji w zakresie ochrony środowiska w naszym kraju.

- ◆ Coraz więcej osób uważa, że do państwa należy zaostreżenie przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska oraz skuteczniejsze ich egzekwowanie, natomiast konkretne działania to domena samorządów lokalnych, a także grup obywateli.

Stan środowiska naturalnego w naszym kraju bywa określany jako katastrofalny. Czy Polacy zdają sobie z tego sprawę? Jakie miejsce wśród innych zagrożeń cywilizacyjnych zajmują w świadomości społecznej obawy o skutki zanieczyszczenia środowiska? Wreszcie - od kogo oczekujemy działań zmierzających do poprawy tego stanu i w jakim stopniu sami jesteśmy gotowi postępować proekologicznie?

Sprawy te były przedmiotem sondażu zrealizowanego przez CBOS po raz trzeci¹ (podobne badania przeprowadzono w roku '92 i '93). Pozwala to na porównanie częstości występowania niektórych elementów „świadomości ekologicznej” Polaków przed kilkoma laty i obecnie.

ZAGROŻENIA EKOLOGICZNE NA TLE INNYCH ZAGROŻEŃ „CYWILIZACYJNYCH”

Zacznijmy od pytania, jakie miejsce zajmuje problematyka zagrożeń ekologicznych wśród innych niebezpieczeństw, przede wszystkim tych, które są związane z rozwojem cywilizacyjnym. Badanym przedstawiono listę dziewięciu zjawisk, z prośbą, aby o każdym z nich wypowiedzieli się, czy zaliczają je do zagrożeń szczególnie niebezpiecznych dla naszego kraju.

---

¹ Badanie zrealizowano w dniach 24 lutego - 3 marca '97 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju (N=1153). Pytania dotyczące ekologii zadano na zlecenie Instytutu na Rzecz Ekorozwoju.

Tabela 1

w procentach

Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków?	Wybrał(a)	Nie wybrał(a)
Przestępczość	85	15
Zatruwanie środowiska naturalnego	77	23
Narkomania	76	24
AIDS	71	29
Alkoholizm	68	32
Choroby nowotworowe	67	33
Terroryzm	62	38
Awarie elektrowni atomowych	61	39
Katastrofy komunikacyjne	42	58

Zatruwanie środowiska naturalnego znalazło się - wraz z narkomanią - na drugim miejscu wśród dziewięciu wymienionych spraw. Za jedno z najgroźniejszych dla Polski i Polaków zjawisk uznało je ponad trzy czwarte badanych. Było ono wyraźnie częściej wymieniane niż alkoholizm czy choroby nowotworowe. Trzeba jednak dodać, że cztery lata temu zatruwanie środowiska naturalnego na identycznej liście dzieliło pierwsze miejsce z przestępczością. Obecnie w społecznym odczuciu przestępczość jest dość wyraźnie groźniejsza niż zanieczyszczone środowisko. Analizując odpowiedzi ankietowanych postaramy się odpowiedzieć, czy wynika to ze wzrostu społecznego zaniepokojenia nasilaniem się szczególnie brutalnych form przestępczości czy też raczej ze zmniejszenia obaw o zagrożenia związane ze stanem środowiska.

Postrzeganie rangi poszczególnych zagrożeń wiąże się z wykształceniem. Respondenci legitymujący się wykształceniem wyższym wyraźnie wyodrębniają trzy zjawiska jako równie groźne: zatrucie środowiska, przestępczość i narkomanię, znacznie mniejszą rangę nadając pozostałym. Natomiast badani bez wyższego wykształcenia zdecydowanie na pierwszym miejscu stawiają przestępczość. Im niższy poziom wykształcenia ankietowanych, tym niżej w hierarchii zagrożeń jest umieszczone zatrucie środowiska. Osoby z wykształceniem średnim stawiają je na drugim miejscu, badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym umieszczają je po przestępczości na równi z narkomanią i AIDS, a mający wykształcenie

podstawowe - na drugim miejscu wymieniają narkomanię, a dopiero potem - na mniej więcej równym poziomie - AIDS, zatrucie środowiska, alkoholizm i choroby nowotworowe².

Drugim czynnikiem wyraźnie różnicującym wagę przywiązywaną do poszczególnych zagrożeń jest wiek. Przystępczość wymieniana jest najczęściej we wszystkich grupach wieku, natomiast ranga przypisywana sprawom ekologicznym jest tym niższa, im starszy wiek badanych. W dwóch najmłodszych grupach zatrucie środowiska jest wymieniane po przestępczości, bardzo wyraźnie wyprzedzając pozostałe zagrożenia. Zdaniem osób w wieku średnim, zjawisko to jest mniej więcej tak samo groźne jak narkomania. Natomiast badani powyżej 55 roku życia uważają zatrucie środowiska za mniej groźne od narkomanii, alkoholizmu i chorób nowotworowych.

Trzeba jeszcze dodać, że rolnicy wyróżniają się stosunkowo rzadszym - w porównaniu z innymi grupami społeczno-zawodowymi - dostrzeganiem zagrożeń związanych z zatruciem środowiska naturalnego. W ich opinii większym zagrożeniem dla kraju jest obecnie nie tylko przestępczość, ale też choroby nowotworowe oraz alkoholizm. Dla robotników wykwalifikowanych z kolei groźniejsza od zatrucia środowiska jest narkomania.

Dlaczego należy dbać o czystość środowiska naturalnego? Problem ten został postawiony przed badanymi w formie pytania otwartego. Podawane przez nich powody niewiele różnią się od tych sprzed czterech lat.

Jednym z najczęściej wymienianych było **zdrowie** - własne (13%), ogółu Polaków, społeczeństwa (15%), dzieci (5%) lub też ogólnie - „aby było mniej chorób” (18%). Wątek zdrowotny przewijał się też w wypowiedziach mówiących o „zdrowej, czystej wodzie, powietrzu” (14%), „żywności” (8%). Co dwunasty ankietowany (8%) dostrzegał zagrożenie życia wynikające z zatrucia środowiska.

Drugim częstym motywem była **troska o przyszłość** - formułowana bądź to jako dbałość o czyste środowisko dla tych, „którzy przyjdą po nas”, naszych dzieci i wnuków (12%), bądź też jako obawy o przyszłość ludzkości, katastrofę świata (11%).

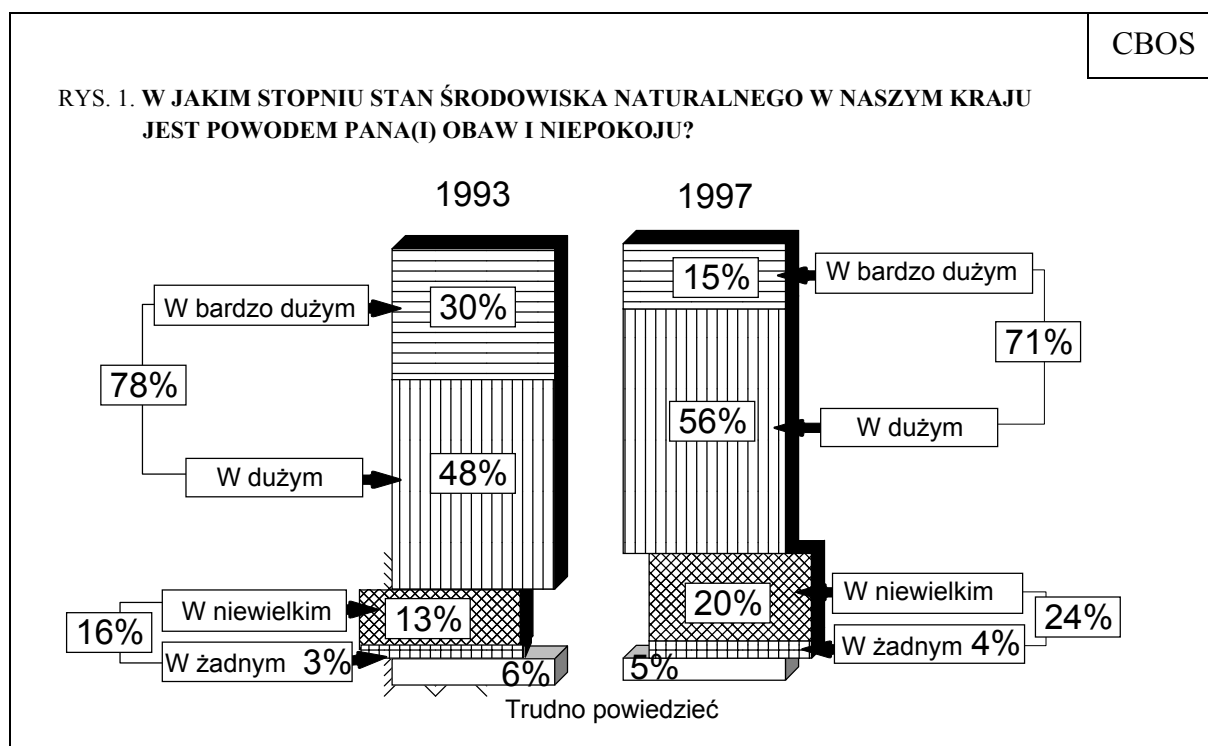
Rzadziej pojawiał się wątek **troski o egzystencję przyrody** - roślin, zwierząt (9%) lub też wyrażanie poczucia, że jesteśmy częścią przyrody, „poczucie jedności ze światem” (6%).

---

² Patrz tabele aneksowe.

STOPIEŃ ZANIEPOKOJENIA STANEM ŚRODOWISKA NATURALNEGO

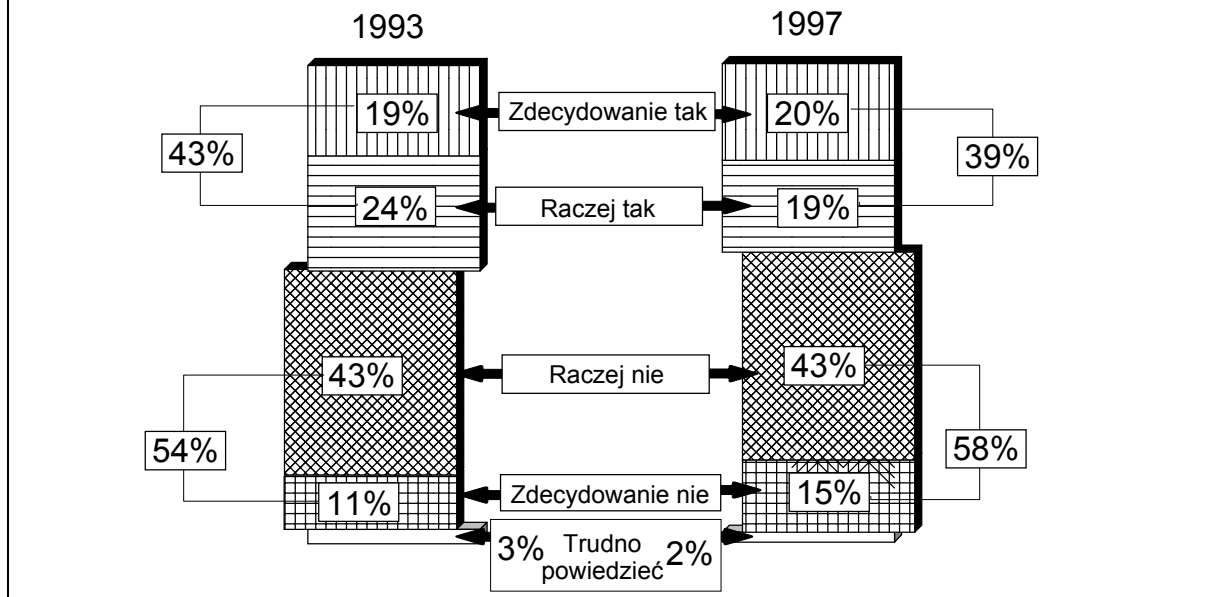
Jak badani oceniają stan środowiska naturalnego w kraju i w swoim miejscu zamieszkania? Czy - ich zdaniem - sytuacja pod tym względem poprawia się czy też pogarsza?

Powyższe dane wskazują na pewne zmniejszenie się obaw o społeczny stan środowiska naturalnego w Polsce. Wprawdzie łączna liczba wyrażających niepokój z tego powodu jest stosunkowo niewiele mniejsza niż przed czterema laty, to jednak deklaracje „bardzo dużego” zaniepokojenia są obecnie dwukrotnie rzadsze.

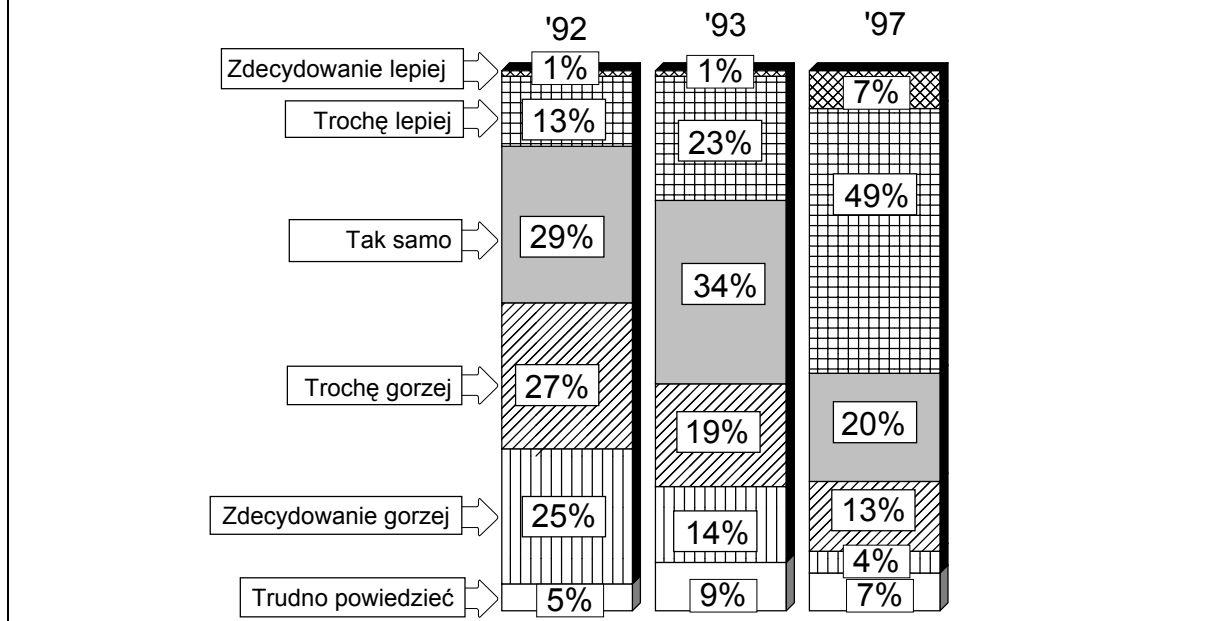
Mniejsze obawy o stan środowiska naturalnego w kraju w pewnym stopniu mogą wynikać z nieco lepszej obecnie niż przed czterema laty jego oceny w miejscu zamieszkania. Jednak odsetek osób, które zaliczają swoją okolicę do obszarów o szczególnie zatrutym środowisku, zmniejszył się w ciągu czterech lat tylko o 4 punkty.

RYS. 2. CZY PANA(I) MIEJSCOWOŚĆ LEŻY NA TERENIE, KTÓRY ZALICZYŁ(A)BY PAN(I) DO OBSZARÓW O SZCZEGÓLNIEMO ZATRUTYM ŚRODOWISKU

Decydujące znaczenie dla zmniejszenia skali społecznego niepokoju o stan środowiska w kraju ma zapewne umacniające się przekonanie, że po roku 1989 następuje w Polsce stała poprawa w dziedzinie ochrony środowiska.

RYS. 3. CZY, PANA (I) ZDANIEM, Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA W NASZYM KRAJU JEST LEPIEJ, TAK SAMO CZY GORZEJ NIŻ PIĘĆ³ LAT TEMU?

³ W roku 1992 pytano „niż trzy lata temu”, w roku 1993 „niż cztery lata temu”.

Przedstawione wyżej dane wskazują, że w powszechnym odczuciu społecznym upadek PRL spowodował zdecydowany wzrost troski o stan środowiska naturalnego w naszym kraju. W związku z tym zmniejszył się w pewnym stopniu niepokój związany z konsekwencjami jego zanieczyszczenia.

Obawy o stan środowiska naturalnego są tym większe, im wyższy poziom wykształcenia badanych. Jednocześnie im ankietowani są lepiej wykształceni, tym częściej uważają, że obecnie z ochroną środowiska jest lepiej niż w przeszłości.

Ponadto zaniepokojenie stanem środowiska jest rzadsze na wsi i w małych miastach niż w miastach średniej wielkości i dużych. W porównaniu z innymi grupami społecznymi najrzadziej niepokoją się o tę sprawę rolnicy.

Należy jednak dodać, że zmniejszenie się obaw o stan środowiska naturalnego obserwujemy we wszystkich analizowanych kategoriach społeczno-demograficznych, a szczególnie wśród badanych z wykształceniem wyższym.

OPINIE O SPOSOBACH DZIAŁANIA W CELU OCHRONY ŚRODOWISKA

Przejdźmy teraz do kwestii postrzegania przez badanych działalności mającej na celu ochronę środowiska. Od czego, ich zdaniem, przede wszystkim zależy poprawa stanu środowiska naturalnego w kraju?

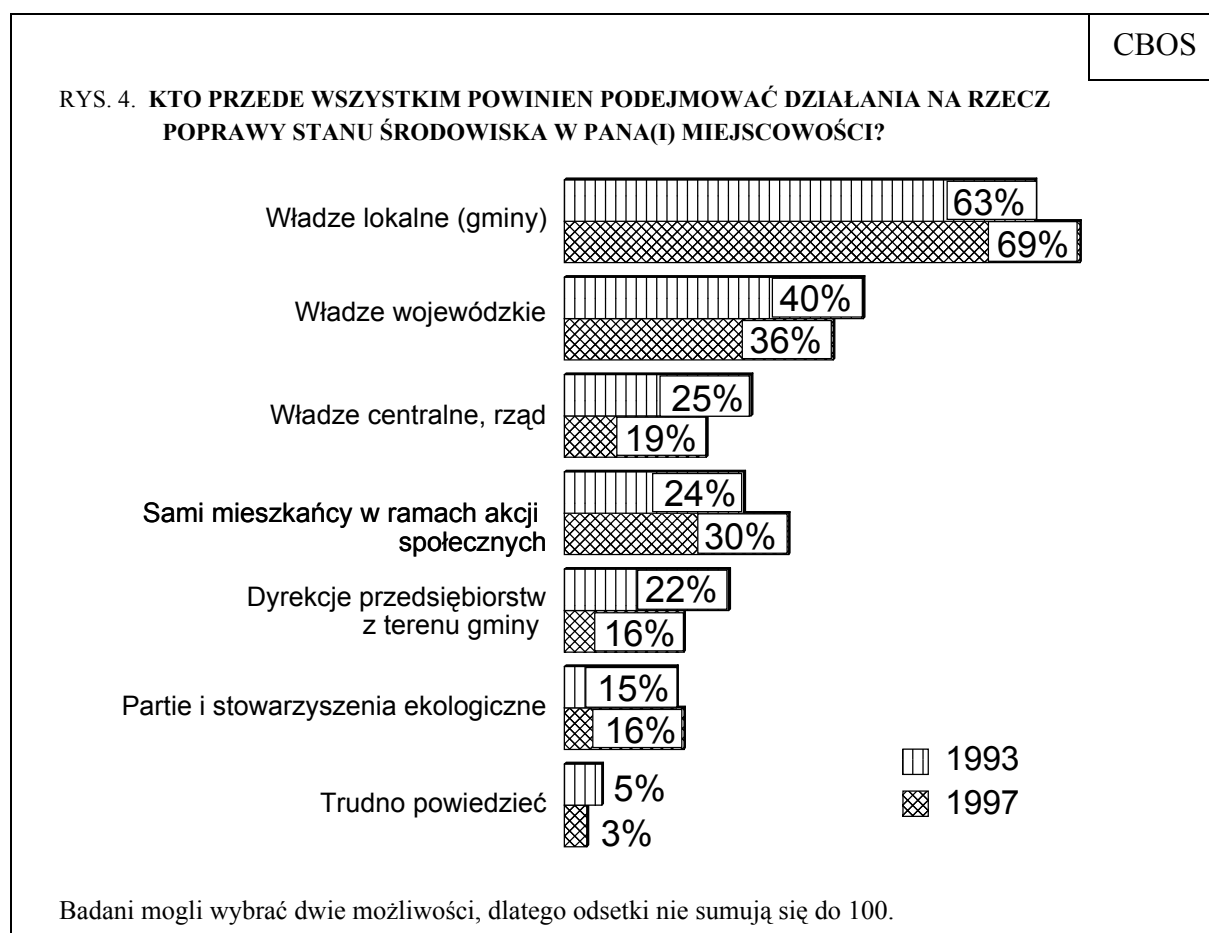
	CBOS
Od czego, Pana(i) zdaniem, w największym stopniu zależy poprawa stanu środowiska?	
Od zaostrzenia przepisów prawnych w zakresie ochrony środowiska	37%
Od położenia przez rząd większego nacisku na te sprawy	35%
Od zaostrzenia kontroli i skuteczniejszego egzekwowania istniejącego prawa	33%
Od uznania przez społeczeństwo tej sprawy za ważny problem	29%
Od ogólnej poprawy sytuacji finansowej państwa i gmin	28%
Od zwiększenia aktywności władz lokalnych w tej dziedzinie	20%
Od odpowiedzialności kół biznesu	3%
Trudno powiedzieć	5%

Badani mogli wskazać dwa czynniki z przedstawionej im listy, dlatego odsetki nie sumują się do 100.

Poprawę stanu środowiska naturalnego badani wiążą przede wszystkim z działalnością państwa - zaostreniem przepisów prawnych bądź skuteczniejszym ich egzekwowaniem, a także ogólnie - położeniem przez rząd większego nacisku na sprawy ochrony środowiska. Dopiero w drugiej kolejności wymieniana jest rola świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz sytuacja finansowa państwa i gmin. Wyraźnie mniejszą wagę przywiązuje się natomiast do działalności samorządów lokalnych. W porównaniu z wynikami sprzed czterech lat zaszła tutaj jedna, ale dość charakterystyczna zmiana - mianowicie wówczas możliwości poprawy stanu środowiska naturalnego upatrywano przede wszystkim w polepszeniu kondycji finansowej państwa. Obecnie badani kładą większy nacisk na stworzenie przez władze państwowe odpowiednich ram prawnych i egzekucję przepisów niż na bezpośrednie nakłady finansowe.

Od kogo natomiast oczekują ankietowani konkretnych działań w zakresie poprawy stanu środowiska w swojej miejscowości?

Konkretnych działań zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego badani oczekują przede wszystkim od samorządów lokalnych. W ciągu minionych czterech lat pogląd ten umocnił się, zmniejszyła się natomiast liczba osób spodziewających się konkretnych poczynań ze strony władz wyższych zarówno państwowych, jak i wojewódzkich. Rzadsze są także oczekiwania kierowane pod adresem miejscowych przedsiębiorstw.

Stosunkowo niewielkie oczekiwania badanych zarówno teraz, jak i przed czterema laty związane są z działalnością partii lub stowarzyszeń ekologicznych. Natomiast wart podkreślenia jest wzrost przekonania, że działania takie mogą być podejmowane - i powinny - przez samych mieszkańców w ramach samorządnych akcji społecznych. Towarzyszy temu umacnianie się świadomości, że „zwykły człowiek”, każdy z nas, może własnymi działaniami przyczynić się do poprawy stanu środowiska w swojej miejscowości.

Tabela 2

w procentach

Jak Pan(i) myśli, czy Pan(i) lub ktoś z Pana(i) najbliższej rodziny może poprzez swoje działanie przyczynić się do poprawy stanu środowiska w swojej miejscowości?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	'92	'93	'97
Tak	35	40	53
Nie	65	60	40
Trudno powiedzieć	-	-	7

Czy badani dostrzegli natomiast podejmowanie przez władze lokalne w ciągu minionego roku jakichś konkretnych działań na rzecz ochrony środowiska? Na takie pytanie co trzeci (33%) respondent udzielił odpowiedzi twierdzącej, co piąty (21%) zaś - przeczącej. Natomiast blisko połowa (46%) ankietowanych odpowiedziała, że nie orientuje się w tej sprawie.

Trzeba tu dodać, że na temat działań proekologicznych podejmowanych przez organy państwowe - wojewodę, rząd i Sejm - nie potrafiło się wypowiedzieć blisko dwie trzecie (60%) badanych.

ROZWÓJ GOSPODARCZY A OCHRONA ŚRODOWISKA

Rozwój gospodarczy niesie ze sobą narastanie problemów ekologicznych. Szczególnie wzrost produkcji przemysłowej może kolidować z czystością środowiska naturalnego. Powstaje więc dylemat, co jest ważniejsze: rozwój produkcji przemysłowej czy stan środowiska naturalnego. Badanym przedstawiono trzy możliwe stanowiska w tej sprawie z prośbą o ustosunkowanie się do nich.

Tabela 3

w procentach

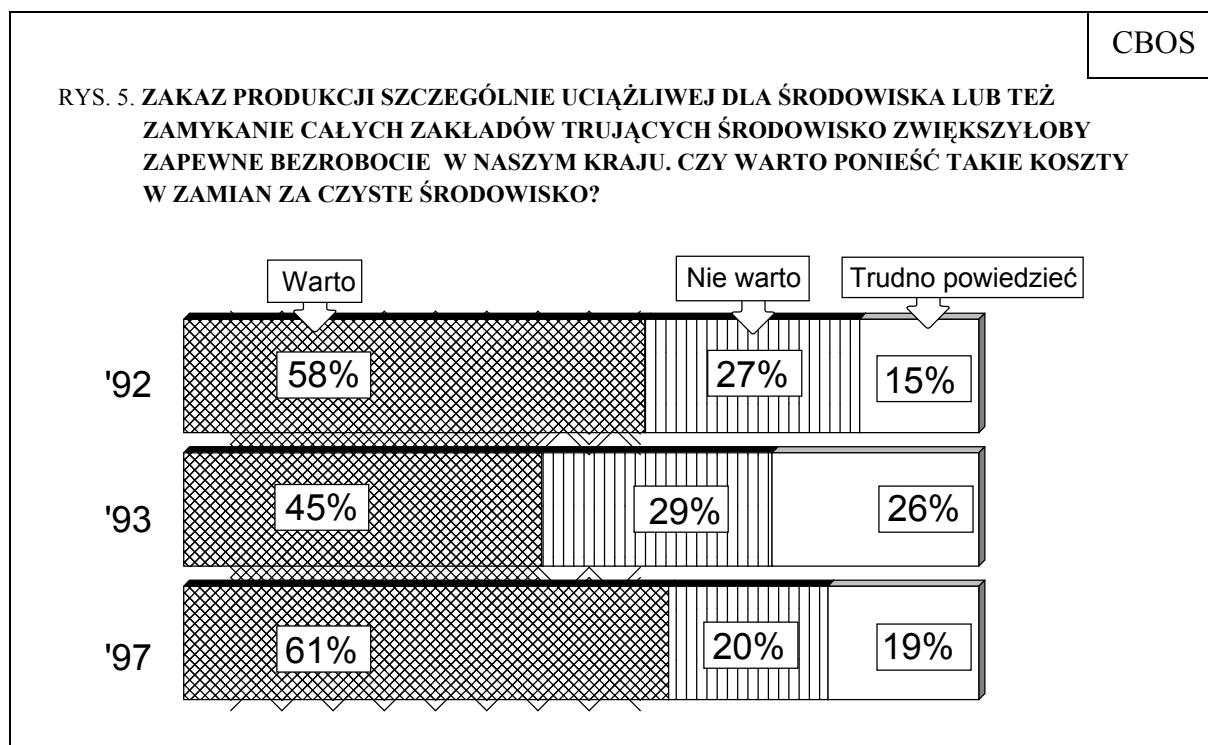
Które z poniższych stwierdzeń jest najbliższe Pana(i) poglądom?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	'92	'93	'97
Polskę stać na to, aby jednocześnie rozbudowywać przemysł i ponosić nakłady na ochronę środowiska	35	37	51
W tej chwili w Polsce powinno się chronić środowisko naturalne, nawet ograniczając produkcję przemysłową	32	29	22
W obecnej sytuacji kraju rozwój produkcji przemysłowej jest ważniejszy niż ochrona środowiska, zajmiemy się stanem środowiska, gdy nas będzie na to stać	22	19	13
Trudno powiedzieć	10	14	12

Pogląd, oznaczający w istocie, że rozwój gospodarczy kraju powinien iść w parze z troską o środowisko naturalne, umocnił się w ciągu minionych czterech lat i obecnie jest akceptowany przez połowę badanych. Z jego aprobatą spotykamy się tym częściej, im wyższy poziom wykształcenia ankietowanych.

Więcej niż jedna piąta respondentów stoi na stanowisku, że ochrona środowiska powinna mieć priorytet nawet przed rozwojem przemysłu, trzeba jednak zauważyć, że w stosunku do poprzedniego badania opinia ta straciła na popularności.

Z najmniejszą aprobatą ankietowanych - podobnie jak w ubiegłych latach - spotkał się pogląd akceptujący rozwój produkcji przemysłowej „za wszelką cenę”, za cenę stanu środowiska.

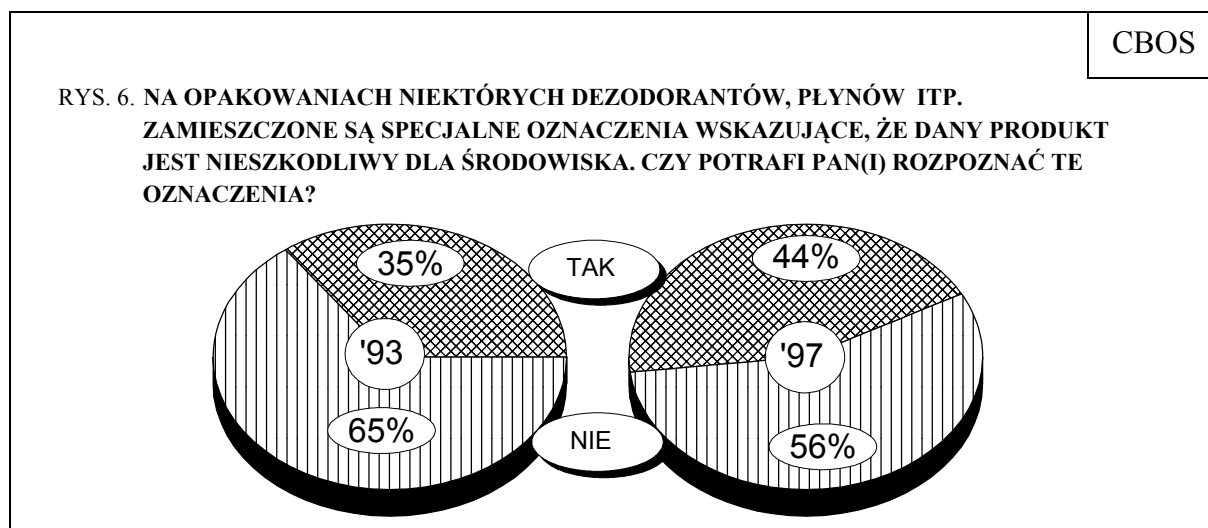
Ogólne poglądy na temat priorytetów rozwojowych warto skonfrontować z opinią w sprawie bardziej konkretnej - ograniczania uciążliwej dla środowiska produkcji nawet za cenę wzrostu bezrobocia.

Przekonanie, że warto ponieść koszty społeczne w postaci wzrostu bezrobocia w zamian za poprawę stanu środowiska, wyraziło blisko dwie trzecie badanych, a przede wszystkim mieszkańcy wielkich miast. Jest ono też tym częstsze, im wyższy poziom wykształcenia ankietowanych. Stosunkowo słabo natomiast wiąże się z wiekiem - w podobnym stopniu podzielają je badani młodzi i w średnim wieku, dopiero w dwóch najstarszych grupach pogląd ten jest nieco rzadszy. Interesujące, że bezrobotni nie wyróżniają się większym sprzeciwem w tej kwestii.

GOTOWOŚĆ DO PROEKOLOGICZNYCH ZACHOWAŃ

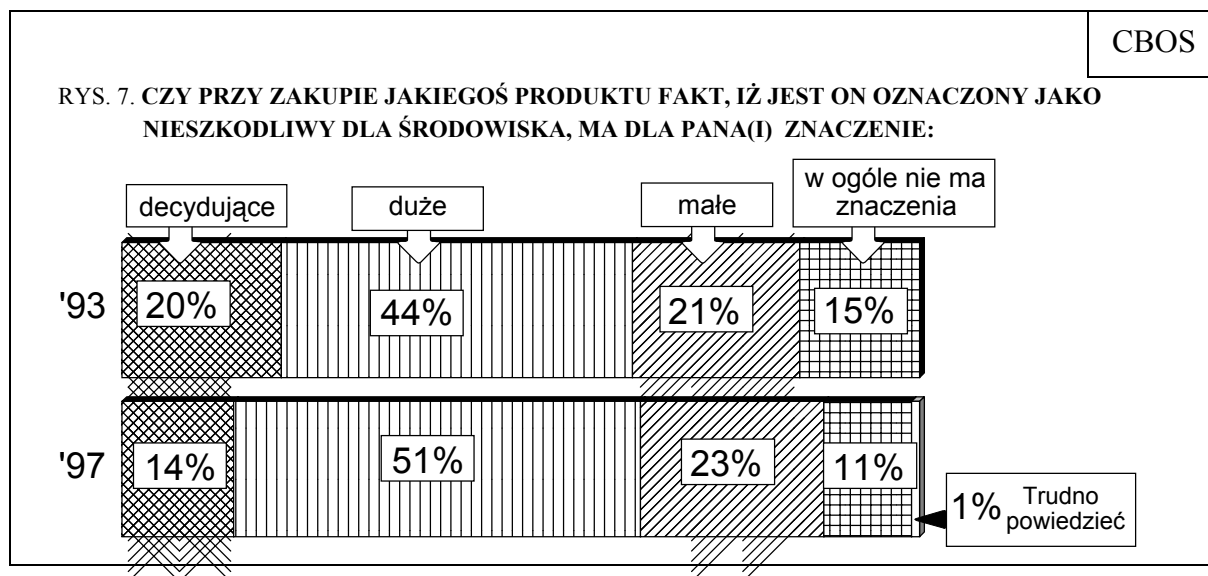
Troska o stan środowiska naturalnego może znajdować wyraz nie tylko w działaniach w skali „makro” - gminy, regionu czy kraju - ale także w różnych zachowaniach, nawykach w życiu codziennym każdego z nas. Na przykład niektóre produkty „ekologiczne”, nie zawierające substancji szkodliwych dla środowiska (np. freonu) lub w łatwo rozkładających się opakowaniach, są specjalnie oznakowane. Czy badani znają te oznakowania? Czy przy zakupach kierują się informacją o tym, iż dany produkt jest „przyjazny dla środowiska?”

Wyniki badania wskazują, że znajomość oznakowań produktów „przyjaznych dla środowiska” rozpowszechnia się w naszym społeczeństwie, jednak tempo tego procesu nie jest zbyt imponujące. Nadal ponad połowa Polaków nie rozpoznaje proekologicznych symboli.

Im młodszy respondenci, tym częściej deklarują znajomość oznakowań ekologicznych. Potrafi je rozpoznać ponad dwie trzecie (68%) najmłodszych badanych, a tylko jedna piąta (20%) osób w wieku poprodukcyjnym. Znajomość ta rośnie też w miarę wzrostu wykształcenia respondentów i miejsca ich zamieszkania. Jest także tym większa, im wyższe ich dochody *per capita*. Można więc powiedzieć, że ci, którzy mają szanse na większe zakupy, lepiej znają oznakowania produktów przyjaznych dla środowiska.

Jednak ważna jest nie sama znajomość oznaczeń, lecz wykorzystywanie jej w praktyce, w trakcie zakupów.

Porównanie odpowiedzi uzyskanych w roku 1993 z obecnymi może nasuwać refleksję, że w miarę jak ludzie przyzwyczajają się do tych oznakowań, są pod coraz mniejszym ich wrażeniem. Interesujące może być to, że dla ludzi młodych - najlepiej rozpoznających te oznakowania - mają one wyraźnie rzadziej niż dla starszych decydujące znaczenie przy zakupach. Równocześnie traktowanie proekologicznych oznakowań jako mało ważnych lub nieważnych deklarowane jest tym częściej, im niższy poziom wykształcenia badanych.

Do interesujących, ale chyba niezbyt optymistycznych wniosków prowadzi porównanie deklarowania zdecydowanie proekologicznych poglądów w sprawach ogólnych ze skłonnością do proekologicznych zachowań na co dzień, mierzoną omówionymi wyżej pytaniami.

W badanej populacji wyodrębniono „grupę proekologiczną” skupiającą ankietowanych, którzy jednocześnie:

- wskazali „zatrucie środowiska” jako zagrożenie cywilizacyjne,
- zadeklarowali „bardzo duże” lub „duże” zaniepokojenie stanem środowiska w Polsce,
- uważają, że warto zakazać produkcji uciążliwej dla środowiska nawet za cenę wzrostu bezrobocia,
- są zdania, że w tej chwili w Polsce powinno się chronić środowisko naturalne, nawet ograniczając produkcję przemysłową lub też jednocześnie rozbudowywać przemysł i ponosić nakłady na ochronę środowiska.

Grupa spełniająca te warunki liczyła 367 osób, co stanowiło 32% ogółu ankietowanych. Skonfrontujmy ich odpowiedzi na pytania dotyczące zachowań podczas zakupów z odpowiedziami pozostałych badanych.

Tabela 4

w procentach

Deklaracje zachowań w czasie zakupów	Grupa pro-ekologiczna	Pozostali badani
Potrafi rozpoznać oznaczenia wskazujące, że dany produkt jest nieszkodliwy dla środowiska	56	38
Nie potrafi	43	62
Fakt, iż dany produkt jest nieszkodliwy dla środowiska, ma dla niego decydujące znaczenie	18	13
- ma duże znaczenie	60	47
- ma małe znaczenie lub jest nieważne	22	39
V Cramera dla pytania o znajomość oznakowań wynosi .184, dla pytania o znaczenie przy zakupach .180		

Osoby, które głoszą proekologiczne poglądy w sprawach ogólnych, mają większą niż pozostali skłonność do proekologicznych zachowań na co dzień. Nie są to jednak różnice zbyt duże (szczególnie warto zwrócić uwagę na „decydujące” znaczenie informacji, iż dany produkt jest nieszkodliwy dla środowiska). Zależności te są statystycznie istotne, niemniej dość słabe. Można więc stwierdzić, że mamy tu do czynienia z częstym występowaniem rozbieżności między głoszonymi poglądami a codziennym postępowaniem.

Zatrucie środowiska naturalnego budzi duże zaniepokojenie w społeczeństwie i jest postrzegane jako jedno z największych obecnie zagrożeń dla Polski. Jednak w ostatnich latach problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego straciły nieco na ważności, zmniejszyło się także deklarowane zaniepokojenie jego stanem. Wiąże się to zapewne z przeświadczeniem, że sytuacja w zakresie ochrony środowiska w naszym kraju systematycznie się poprawia.

Godne uwagi jest narastanie przekonania, że konkretne poczynania w dziedzinie ochrony środowiska powinny należeć do samorządów lokalnych, a nawet inicjatyw obywatelskich, natomiast zadaniem władz państwowych jest stwarzanie ogólnych ram prawnych w tej dziedzinie i czuwanie nad ich egzekwowaniem.

Równocześnie daje się jednak zauważyć dość duża rozbieżność między głoszeniem proekologicznych poglądów a skłonnością do tego rodzaju zachowań w życiu codziennym.

ANEKS

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

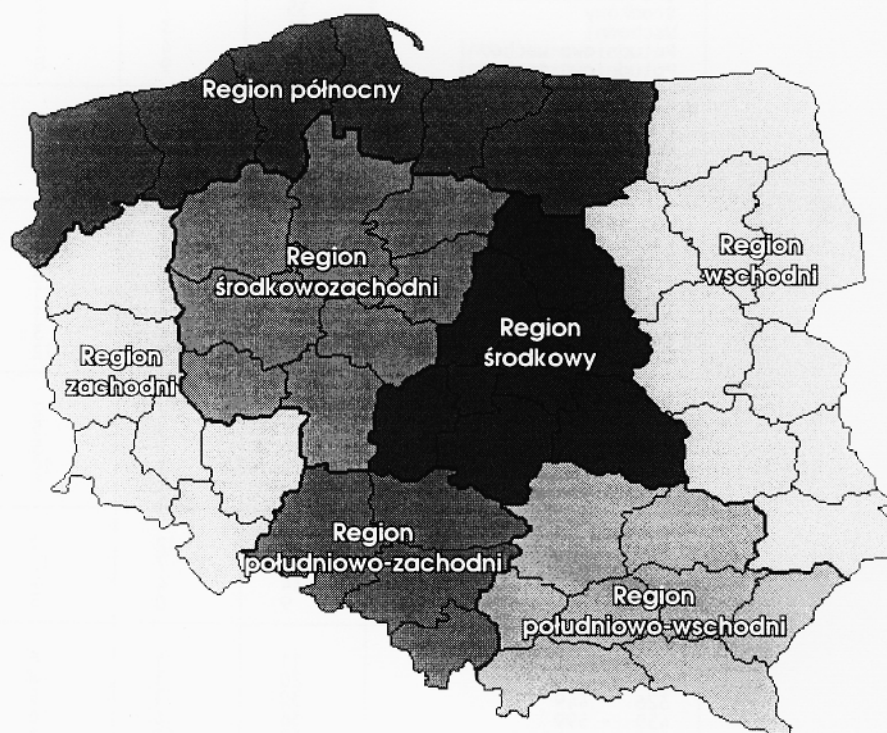
11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-zachodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-wschodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Rozwój cywilizacji niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk i zagrożeń. Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków?

PRZESTĘPCZOŚĆ (%)

	Wybrał(a)	Nie wybrał(a)	Liczba osób
Ogółem	85	15	1152
Płeć			
Mężczyźni	83	17	544
Kobiety	87	13	608
Wiek			
do 24 lat	84	16	157
25-34	81	19	207
35-44	83	17	248
45-54	86	14	205
55-64	86	14	146
65 lat i więcej	92	8	189
Miejsce zamieszkania			
Wieś	84	16	433
Miasto do 20 tys.	84	16	136
od 21 do 100 tys.	88	12	221
101-500 tys.	87	13	239
501 tys.i więcej mieszk.	83	17	122
Region			
Północny	80	20	135
Zachodni	91	9	118
Środkowozachodni	85	15	159
Środkowy	87	13	207
Wschodni	86	14	131
Południowo-wschodni	85	15	186
Południowo-zachodni	84	16	215
Wykształcenie			
Podstawowe	85	15	424
Zasadnicze zawodowe	80	20	283
Średnie	90	10	372
Wyższe	82	18	73
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	85	15	70
Prac.umysł.niż.szczebla	88	12	117
Pracownicy fiz.- umysł.	85	15	59
Robotnicy wykwalifikowani	83	17	125
Robotnicy niewykwalifik.	72	28	61
Rolnicy	84	16	67
Prywatni przedsiębiorcy	82	18	53
Bierni zawodowo			
Renciści	89	11	171
Emeryci	88	12	184
Uczniowie i studenci	91	9	57
Bezrobotni	87	13	120
Gospodynie domowe i inni	77	23	68
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	86	14	313
201 - 325	83	17	250
326 - 449	86	14	212
450 - 599	87	13	121
Powyżej 599 zł	83	17	149
Ocena własnych war. mater.			
Złe	86	14	327
Średnie	85	15	559
Dobre	85	15	266

Tabela 2. Rozwój cywilizacji niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk i zagrożeń. Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków?

ZATRUVANIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO

(%)

	Wybrał(a)	Nie wybrał(a)	Liczba osób
Ogółem	77	23	1152
Płeć			
Mężczyźni	76	24	544
Kobiety	79	21	608
Wiek			
do 24 lat	77	23	157
25-34	80	20	207
35-44	78	22	248
45-54	79	21	205
55-64	73	27	146
65 lat i więcej	77	23	189
Miejsce zamieszkania			
Wieś	75	25	433
Miasto do 20 tys.	80	20	136
od 21 do 100 tys.	80	20	221
101-500 tys.	79	21	239
501 tys.i więcej mieszk.	75	25	122
Region			
Północny	74	26	135
Zachodni	87	13	118
Środkowozachodni	78	22	159
Środkowy	76	24	207
Wschodni	76	24	131
Południowo-wschodni	75	25	186
Południowo-zachodni	79	21	215
Wykształcenie			
Podstawowe	74	26	424
Zasadnicze zawodowe	74	26	283
Średnie	83	17	372
Wyższe	83	17	73
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	84	16	70
Prac.umysł.niż.szczebla	82	18	117
Pracownicy fiz.- umysł.	82	18	59
Robotnicy wykwalifikowani	72	28	125
Robotnicy niewykwalifik.	78	22	61
Rolnicy	66	34	67
Prywatni przedsiębiorcy	81	19	53
Bierni zawodowo			
Renciści	74	26	171
Emeryci	76	24	184
Uczniowie i studenci	83	17	57
Bezrobotni	85	15	120
Gospodynie domowe i inni	71	29	68
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	78	22	313
201 - 325	75	25	250
326 - 449	82	18	212
450 - 599	76	24	121
Powyżej 599 zł	80	20	149
Ocena własnych war. mater.			
Złe	77	23	327
Średnie	80	20	559
Dobre	74	26	266

Tabela 3. Rozwój cywilizacji niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk i zagrożeń. Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków?

NARKOMANIA

(%)

	Wybrał(a)	Nie wybrał(a)	Liczba osób
Ogółem	76	24	1152
Płeć			
Mężczyźni	75	25	544
Kobiety	78	22	608
Wiek			
do 24 lat	67	33	157
25-34	71	29	207
35-44	79	21	248
45-54	73	27	205
55-64	83	17	146
65 lat i więcej	86	14	189
Miejsce zamieszkania			
Wieś	80	20	433
Miasto do 20 tys.	75	25	136
od 21 do 100 tys.	72	28	221
101-500 tys.	77	23	239
501 tys.i więcej mieszk.	73	27	122
Region			
Północny	79	21	135
Zachodni	87	13	118
Środkowozachodni	74	26	159
Środkowy	64	36	207
Wschodni	82	18	131
Południowo-wschodni	80	20	186
Południowo-zachodni	77	23	215
Wykształcenie			
Podstawowe	79	21	424
Zasadnicze zawodowe	75	25	283
Średnie	73	27	372
Wyższe	81	19	73
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	75	25	70
Prac.umysł.niż.szczebła	78	22	117
Pracownicy fiz.- umysł.	63	37	59
Robotnicy wykwalifikowani	77	23	125
Robotnicy niewykwalifik.	75	25	61
Rolnicy	67	33	67
Prywatni przedsiębiorcy	73	27	53
Bierni zawodowo			
Renciści	82	18	171
Emeryci	85	15	184
Uczniowie i studenci	52	48	57
Bezrobotni	80	20	120
Gospodynie domowe i inni	76	24	68
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	79	21	313
201 - 325	79	21	250
326 - 449	81	19	212
450 - 599	78	22	121
Powyżej 599 zł	68	32	149
Ocena własnych war. mater.			
Złe	81	19	327
Średnie	77	23	559
Dobre	70	30	266

Tabela 4. Rozwój cywilizacji niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk i zagrożeń. Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków?

AIDS

(%)

	Wybrał(a)	Nie wybrał(a)	Liczba osób
Ogółem	71	28	1152
Płeć			
Mężczyźni	69	31	544
Kobiety	74	26	608
Wiek			
do 24 lat	71	29	157
25-34	72	27	207
35-44	72	28	248
45-54	63	37	205
55-64	78	22	146
65 lat i więcej	75	25	189
Miejsce zamieszkania			
Wieś	76	24	433
Miasto do 20 tys.	65	35	136
od 21 do 100 tys.	70	30	221
101-500 tys.	68	32	239
501 tys.i więcej mieszk.	71	29	122
Region			
Północny	70	29	135
Zachodni	84	16	118
Środkowozachodni	75	25	159
Środkowy	65	35	207
Wschodni	68	32	131
Południowo-wschodni	73	27	186
Południowo-zachodni	70	30	215
Wykształcenie			
Podstawowe	76	24	424
Zasadnicze zawodowe	74	26	283
Średnie	67	33	372
Wyższe	59	41	73
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier.,inteligencja	56	44	70
Prac.umysł.niż.szczebła	66	34	117
Pracownicy fiz.- umysł.	66	32	59
Robotnicy wykwalifikowani	73	27	125
Robotnicy niewykwalifik.	81	19	61
Rolnicy	67	33	67
Prywatni przedsiębiorcy	63	37	53
Bierni zawodowo			
Renciści	73	27	171
Emeryci	79	21	184
Uczniowie i studenci	51	49	57
Bezrobotni	80	20	120
Gospodynie domowe i inni	78	22	68
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	81	19	313
201 - 325	70	30	250
326 - 449	73	27	212
450 - 599	66	34	121
Powyżej 599 zł	61	39	149
Ocena własnych war. mater.			
Złe	79	21	327
Średnie	70	30	559
Dobre	66	34	266

Tabela 5. Rozwój cywilizacji niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk i zagrożeń. Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków?

CHOROBY NOWOTWOROWE (RAK) (%)

	Wybrał(a)	Nie wybrał(a)	Liczba osób
Ogółem	67	33	1151
Płeć			
Mężczyźni	60	40	544
Kobiety	73	27	607
Wiek			
do 24 lat	52	48	157
25-34	62	38	207
35-44	68	32	247
45-54	64	36	205
55-64	75	25	146
65 lat i więcej	79	21	189
Miejsce zamieszkania			
Wieś	74	26	433
Miasto do 20 tys.	62	38	136
od 21 do 100 tys.	68	32	221
101-500 tys.	57	43	239
501 tys.i więcej mieszk.	62	38	122
Region			
Północny	65	35	135
Zachodni	79	21	118
Środkowozachodni	73	27	159
Środkowy	62	38	207
Wschodni	72	28	131
Południowo-wschodni	73	27	186
Południowo-zachodni	51	49	215
Wykształcenie			
Podstawowe	74	26	424
Zasadnicze zawodowe	63	37	283
Średnie	62	38	371
Wyższe	62	38	73
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	63	37	70
Prac.umysł.niż.szczebla	63	37	117
Pracownicy fiz.- umysł.	53	47	58
Robotnicy wykwalifikowani	70	30	125
Robotnicy niewykwalifik.	59	41	61
Rolnicy	72	28	67
Prywatni przedsiębiorcy	57	43	53
Bierni zawodowo			
Renciści	75	25	171
Emeryci	75	25	184
Uczniowie i studenci	49	51	57
Bezrobotni	65	35	120
Gospodynie domowe i inni	66	34	68
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	70	30	313
201 - 325	74	26	250
326 - 449	67	33	211
450 - 599	55	45	121
Powyżej 599 zł	60	40	149
Ocena własnych war. mater.			
Złe	71	29	327
Średnie	68	32	559
Dobre	58	42	265

Tabela 6. Rozwój cywilizacji niesie ze sobą wiele negatywnych zjawisk i zagrożeń. Które z wymienionych zjawisk uznał(a)by Pan(i) za najgroźniejsze dla Polski i Polaków?

ALKOHOLIZM

(%)

	Wybrał(a)	Nie wybrał(a)	Liczba osób
Ogółem	68	32	1152
Płeć			
Mężczyźni	63	37	544
Kobiety	73	27	608
Wiek			
do 24 lat	55	45	157
25-34	62	38	207
35-44	66	34	248
45-54	68	32	205
55-64	76	24	146
65 lat i więcej	84	16	189
Miejsce zamieszkania			
Wieś	75	25	433
Miasto do 20 tys.	66	34	136
od 21 do 100 tys.	62	38	221
101-500 tys.	66	34	239
501 tys.i więcej mieszk.	63	37	122
Region			
Północny	59	41	135
Zachodni	79	21	118
Środkowozachodni	70	30	159
Środkowy	63	37	207
Wschodni	72	28	131
Południowo-wschodni	72	28	186
Południowo-zachodni	67	33	215
Wykształcenie			
Podstawowe	74	26	424
Zasadnicze zawodowe	64	36	283
Średnie	65	35	372
Wyższe	69	31	73
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	72	28	70
Prac.umysł.niż.szczebła	70	30	117
Pracownicy fiz.- umysł.	54	46	59
Robotnicy wykwalifikowani	64	36	125
Robotnicy niewykwalifik.	56	44	61
Rolnicy	74	26	67
Prywatni przedsiębiorcy	55	45	53
Bierni zawodowo			
Renciści	78	22	171
Emeryci	76	24	184
Uczniowie i studenci	59	41	57
Bezrobotni	67	33	120
Gospodynie domowe i inni	61	39	68
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	70	30	313
201 - 325	68	32	250
326 - 449	72	28	212
450 - 599	68	32	121
Powyżej 599 zł	61	39	149
Ocena własnych war. mater.			
Złe	75	25	327
Średnie	67	33	559
Dobre	63	37	266

Tabela 7. W jakim stopniu stan środowiska naturalnego w naszym kraju jest powodem Pana(i) obaw i niepokoju?

	(%)			
	W dużym	W niewiel- kim lub żadnym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	71	24	5	1152
Płeć				
Mężczyźni	70	26	4	544
Kobiety	71	22	7	608
Wiek				
do 24 lat	72	24	4	157
25-34	71	25	5	207
35-44	75	23	1	248
45-54	70	26	5	205
55-64	71	21	8	146
65 lat i więcej	64	25	11	189
Miejsce zamieszkania				
Wieś	64	26	9	433
Miasto do 20 tys.	66	30	4	136
od 21 do 100 tys.	74	22	4	221
101-500 tys.	76	21	2	239
501 tys.i więcej mieszk.	81	17	2	122
Region				
Północny	72	22	5	135
Zachodni	59	35	6	118
Środkowozachodni	71	24	6	159
Środkowy	78	16	6	207
Wschodni	54	36	11	131
Południowo-wschodni	73	22	5	186
Południowo-zachodni	78	20	2	215
Wykształcenie				
Podstawowe	61	29	10	424
Zasadnicze zawodowe	71	27	2	283
Średnie	80	17	3	372
Wyższe	79	18	3	73
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	79	13	8	70
Prac.umysł.niż.szczebła	79	19	2	117
Pracownicy fiz.- umysł.	84	16	0	59
Robotnicy wykwalifikowani	66	34	0	125
Robotnicy niewykwalifik.	66	31	4	61
Rolnicy	57	36	8	67
Prywatni przedsiębiorcy	75	24	1	53
Bierni zawodowo				
Renciści	68	23	9	171
Emeryci	70	21	8	184
Uczniowie i studenci	81	14	5	57
Bezrobotni	69	22	9	120
Gospodynie domowe i inni	65	34	1	68
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	68	27	6	313
201 - 325	70	26	4	250
326 - 449	71	25	4	212
450 - 599	77	20	4	121
Powyżej 599 zł	76	21	3	149
Ocena własnych war. mater.				
Złe	70	23	7	327
Średnie	69	25	5	559
Dobre	75	21	4	266

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, z ochroną środowiska naturalnego w naszym kraju jest lepiej, tak samo czy gorzej niż pięć lat temu?

(%)

	Lepiej	Tak samo	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	20	17	7	1151
Płeć					
Mężczyźni	60	19	16	6	544
Kobiety	53	21	18	8	608
Wiek					
do 24 lat	70	16	10	3	157
25-34	52	25	16	7	207
35-44	62	18	15	5	248
45-54	55	23	17	6	205
55-64	58	14	22	7	145
65 lat i więcej	42	22	23	13	189
Miejsce zamieszkania					
Wieś	49	24	17	10	433
Miasto do 20 tys.	68	13	13	5	136
od 21 do 100 tys.	57	19	17	6	221
101-500 tys.	62	18	15	5	239
501 tys.i więcej mieszk.	55	18	24	3	122
Region					
Północny	55	24	15	5	135
Zachodni	53	20	18	10	118
Środkowozachodni	55	23	16	6	159
Środkowy	52	20	20	9	207
Wschodni	52	18	19	11	131
Południowo-wschodni	55	23	15	7	186
Południowo-zachodni	67	14	16	3	215
Wykształcenie					
Podstawowe	46	19	22	12	424
Zasadnicze zawodowe	58	24	13	5	283
Średnie	63	19	14	3	371
Wyższe	72	11	15	2	73
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	74	12	9	6	70
Prac.umysł.niż.szczębla	65	22	12	1	117
Pracownicy fiz.- umysł.	62	18	14	5	59
Robotnicy wykwalifikowani	60	23	14	3	125
Robotnicy niewykwalifik.	55	16	18	11	61
Rolnicy	42	25	22	11	67
Prywatni przedsiębiorcy	50	20	25	5	53
Bierni zawodowo					
Renciści	47	20	21	12	171
Emeryci	49	21	20	10	183
Uczniowie i studenci	63	10	19	8	57
Bezrobotni	64	18	12	6	120
Gospodynie domowe i inni	51	28	19	2	68
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	45	27	20	7	313
201 - 325	55	20	17	9	250
326 - 449	65	15	15	5	212
450 - 599	61	16	18	5	120
Powyżej 599 zł	65	13	16	6	149
Ocena własnych war. mater.					
Złe	48	26	18	8	327
Średnie	56	18	19	7	558
Dobre	66	17	11	5	266

Tabela 9. Czy Pana(i) miejscowość leży na terenie, który zaliczył(a)by Pan(i) do obszarów o szczególnie zatrutym środowisku?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	19	43	15	2	1152
Płeć						
Mężczyźni	19	17	45	18	1	544
Kobiety	21	21	42	14	3	608
Wiek						
do 24 lat	18	17	47	19	0	157
25-34	20	18	43	16	3	207
35-44	22	20	42	15	1	248
45-54	23	21	43	12	1	205
55-64	19	16	44	18	3	146
65 lat i więcej	17	22	42	15	4	189
Miejsce zamieszkania						
Wieś	4	10	57	25	4	433
Miasto do 20 tys.	13	14	50	21	1	136
od 21 do 100 tys.	26	24	39	8	2	221
101-500 tys.	39	23	31	7	0	239
501 tys.i więcej mieszk.	38	38	19	4	1	122
Region						
Północny	10	17	47	26	0	135
Zachodni	30	17	41	7	4	118
Środkowozachodni	6	21	47	23	2	159
Środkowy	15	34	35	14	2	207
Wschodni	2	9	56	30	3	131
Południowo-wschodni	25	16	49	8	2	186
Południowo-zachodni	43	14	34	7	2	215
Wykształcenie						
Podstawowe	16	17	45	18	4	424
Zasadnicze zawodowe	20	17	43	19	1	283
Średnie	24	21	43	11	1	372
Wyższe	28	29	37	6	0	73
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	26	27	39	7	2	70
Prac.umysł.niż.szczebla	29	21	40	9	0	117
Pracownicy fiz.- umysł.	15	22	48	13	2	59
Robotnicy wykwalifikowani	21	27	44	9	0	125
Robotnicy niewykwalifik.	18	20	45	15	2	61
Rolnicy	5	12	51	28	5	67
Prywatni przedsiębiorcy	39	13	38	10	0	53
Bierni zawodowo						
Renciści	14	16	51	16	3	171
Emeryci	21	20	41	15	3	184
Uczniowie i studenci	25	17	51	7	0	57
Bezrobotni	19	11	37	32	1	120
Gospodynie domowe i inni	17	25	31	21	5	68
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	15	19	41	23	3	313
201 - 325	19	21	42	17	2	250
326 - 449	25	13	50	10	2	212
450 - 599	25	20	46	9	0	121
Powyżej 599 zł	26	28	37	7	2	149
Ocena własnych war. mater.						
Złe	18	20	40	19	3	327
Średnie	18	19	47	15	1	559
Dobre	27	19	40	12	2	266

Tabela 10. Które z poniższych stwierdzeń jest najbliższe Pana(i) poglądom? 1) W obecnej sytuacji kraju rozwój produkcji przemysłowej jest ważniejszy niż ochrona środowiska, zajmujemy się stanem środowiska, gdy nas będzie na to stać; 2) Polskę stać na to, aby jednocześnie rozbudowywać przemysł i ponosić nakłady na ochronę środowiska; 3) W tej chwili w Polsce powinno się chronić środowisko naturalne, nawet ograniczając produkcję przemysłową

(%)

	1	2	3	Mam inne zdanie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	52	22	1	12	1151
Płeć						
Mężczyźni	12	57	22	1	8	543
Kobiety	14	47	23	0	16	608
Wiek						
do 24 lat	11	62	20	1	5	157
25-34	14	51	23	1	11	205
35-44	14	56	21	1	8	248
45-54	10	51	29	0	10	205
55-64	15	48	20	0	17	146
65 lat i więcej	16	40	21	0	24	189
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	45	23	0	19	433
Miasto do 20 tys.	15	59	19	0	7	135
od 21 do 100 tys.	16	54	18	0	12	221
101-500 tys.	13	57	25	1	5	239
501 tys. i więcej mieszk.	11	52	27	2	8	122
Region						
Północny	8	50	32	0	9	135
Zachodni	22	51	14	0	12	118
Środkowo-zachodni	17	53	22	0	8	159
Środkowy	11	52	23	2	13	207
Wschodni	9	50	23	0	19	131
Południowo-wschodni	16	50	16	0	18	186
Południowo-zachodni	12	54	27	1	7	213
Wykształcenie						
Podstawowe	15	40	22	0	22	424
Zasadnicze zawodowe	16	54	23	0	6	283
Średnie	9	60	23	1	6	371
Wyższe	11	62	20	1	6	73
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	8	59	27	1	5	70
Prac.umysł.niż.szczębla	11	60	22	0	7	116
Pracownicy fiz.- umysł.	15	46	36	0	3	59
Robotnicy wykwalifikowani	15	61	20	1	3	125
Robotnicy niewykwalifik.	11	57	24	0	9	61
Rolnicy	12	41	26	0	21	67
Prywatni przedsiębiorcy	10	66	19	0	5	53
Bierni zawodowo						
Renciści	17	42	22	0	19	171
Emeryci	12	46	19	0	23	184
Uczniowie i studenci	22	56	15	4	3	57
Bezrobotni	11	49	29	0	11	120
Gospodynie domowe i inni	16	51	15	2	16	68
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	14	48	23	1	14	311
201 - 325	16	51	22	1	10	250
326 - 449	13	55	22	0	10	212
450 - 599	16	49	24	0	10	121
Powyżej 599 zł	7	62	22	0	10	149
Ocena własnych war. mater.						
Złe	16	47	18	1	18	327
Średnie	14	49	25	1	12	557
Dobre	7	63	23	1	6	266

Tabela 11. Zakaz produkcji szczególnie uciążliwej dla środowiska lub też zamykanie całych zakładów trujących środowisko zwiększyłyby zapewne bezrobocie w naszym kraju. Czy, Pana(i) zdaniem, warto ponieść takie koszty w zamian za czyste środowisko?

(%)

	Zdecydowa- nie warto	Raczej warto	Nie warto	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	43	20	19	1150
Płeć					
Mężczyźni	20	44	21	15	544
Kobiety	16	42	19	23	606
Wiek					
do 24 lat	13	53	22	12	157
25-34	11	50	22	17	207
35-44	22	46	19	13	247
45-54	24	40	20	16	203
55-64	20	35	20	24	146
65 lat i więcej	15	32	19	33	189
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	43	24	19	431
Miasto do 20 tys.	19	44	16	21	136
od 21 do 100 tys.	14	45	20	21	221
101-500 tys.	23	41	19	17	239
501 tys.i więcej mieszk.	26	42	15	16	122
Region					
Północny	26	45	14	15	134
Zachodni	19	33	22	27	118
Środkowozachodni	20	39	24	17	159
Środkowy	16	38	25	21	207
Wschodni	12	47	14	27	131
Południowo-wschodni	15	45	25	16	186
Południowo-zachodni	19	51	17	14	214
Wykształcenie					
Podstawowe	16	34	27	23	422
Zasadnicze zawodowe	14	48	20	19	283
Średnie	23	46	15	15	372
Wyższe	18	56	9	17	73
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier.,inteligencja	28	48	9	15	70
Prac.umysł.niż.szczebła	19	54	14	13	117
Pracownicy fiz.- umysł.	17	61	9	14	58
Robotnicy wykwalifikowani	16	41	26	17	125
Robotnicy niewykwalifik.	10	53	24	13	61
Rolnicy	11	39	31	19	67
Prywatni przedsiębiorcy	42	39	7	12	53
Bierni zawodowo					
Renciści	19	36	22	23	171
Emeryci	16	33	19	33	184
Uczniowie i studenci	14	52	25	9	57
Bezrobotni	18	42	24	16	119
Gospodynie domowe i inni	11	43	32	14	68
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	15	41	26	17	313
201 - 325	13	45	27	16	249
326 - 449	20	44	16	20	212
450 - 599	18	44	17	22	121
Powyżej 599 zł	25	48	12	15	149
Ocena własnych war. mater.					
Złe	14	40	25	21	327
Średnie	18	43	20	18	558
Dobre	21	46	15	19	265

Tabela 12. Na opakowaniach niektórych dezodorantów, płynów itp. zamieszczone są specjalne oznaczenia wskazujące, że dany produkt jest nieszkodliwy dla środowiska. Czy potrafi Pan(i) rozpoznać te oznaczenia?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	56	0	1152
Płeć				
Mężczyźni	44	56	0	544
Kobiety	44	56	1	608
Wiek				
do 24 lat	68	32	0	157
25-34	51	49	0	207
35-44	51	49	0	248
45-54	42	57	1	205
55-64	30	69	1	146
65 lat i więcej	20	80	0	189
Miejsce zamieszkania				
Wieś	33	66	0	433
Miasto do 20 tys.	43	57	0	136
od 21 do 100 tys.	48	52	0	221
101-500 tys.	53	47	0	239
501 tys.i więcej mieszk.	56	42	2	122
Region				
Północny	43	57	0	135
Zachodni	42	58	0	118
Środkowozachodni	38	62	0	159
Środkowy	40	58	2	207
Wschodni	34	66	0	131
Południowo-wschodni	48	52	0	186
Południowo-zachodni	56	44	0	215
Wykształcenie				
Podstawowe	26	73	0	424
Zasadnicze zawodowe	41	59	0	283
Średnie	62	38	0	372
Wyższe	64	34	3	73
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	65	32	3	70
Prac.umysł.niż.szczebła	71	29	0	117
Pracownicy fiz.- umysł.	66	34	0	59
Robotnicy wykwalifikowani	48	52	0	125
Robotnicy niewykwalifik.	31	69	0	61
Rolnicy	25	73	1	67
Prywatni przedsiębiorcy	63	37	0	53
Bierni zawodowo				
Renciści	26	74	0	171
Emeryci	24	76	1	184
Uczniowie i studenci	74	26	0	57
Bezrobotni	44	56	0	120
Gospodynie domowe i inni	42	58	0	68
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	35	65	0	313
201 - 325	38	62	0	250
326 - 449	48	51	1	212
450 - 599	55	44	1	121
Powyżej 599 zł	55	45	0	149
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	70	1	327
Średnie	46	54	0	559
Dobre	57	43	0	266

Tabela 13. Czy przy zakupie jakiegoś produktu fakt, iż jest on oznaczony jako nieszkodliwy dla środowiska, ma dla Pan(i) znaczenie:

(%)

	decydujące	duże	małe i żadnego	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	51	33	1	1144
Płeć					
Mężczyźni	14	52	33	1	541
Kobiety	15	51	34	1	603
Wiek					
do 24 lat	8	56	34	2	156
25-34	9	52	38	1	205
35-44	15	55	30	0	247
45-54	18	52	29	1	204
55-64	20	50	28	1	146
65 lat i więcej	17	42	39	3	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	9	51	38	2	428
Miasto do 20 tys.	18	56	24	2	136
od 21 do 100 tys.	11	51	37	1	218
101-500 tys.	23	50	27	0	239
501 tys.i więcej mieszk.	16	50	33	1	122
Region					
Północny	16	48	35	1	129
Zachodni	24	35	40	0	118
Środkowozachodni	14	52	32	2	159
Środkowy	13	56	28	2	207
Wschodni	9	50	41	0	131
Południowo-wschodni	9	57	33	1	186
Południowo-zachodni	16	53	30	0	212
Wykształcenie					
Podstawowe	13	43	42	2	418
Zasadnicze zawodowe	13	54	33	1	281
Średnie	16	55	27	1	372
Wyższe	14	71	16	0	72
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	17	67	16	0	69
Prac.umysł.niż.szczębla	11	56	33	0	117
Pracownicy fiz.- umysł.	20	61	19	0	59
Robotnicy wykwalifikowani	12	61	26	2	124
Robotnicy niewykwalifik.	10	50	40	0	59
Rolnicy	1	53	46	0	67
Prywatni przedsiębiorcy	17	48	32	3	53
Bierni zawodowo					
Renciści	19	46	32	4	170
Emeryci	19	45	35	0	180
Uczniowie i studenci	7	58	35	0	57
Bezrobotni	15	44	39	3	120
Gospodynie domowe i inni	10	43	47	0	68
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 200 zł	11	50	38	1	313
201 - 325	13	47	40	0	245
326 - 449	18	54	27	1	210
450 - 599	21	53	25	1	121
Powyżej 599 zł	17	56	27	0	149
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	45	42	1	325
Średnie	14	51	34	1	556
Dobre	19	60	21	0	262